

Drugo doba (1205—1358). Osvojenje Carigrada od Mlečana i francusko-lombardskih vitezova za tako zvane četvrte križarske vojne (1204) sasvim je promijenilo političke odnose na istoku. Bizantinsko je carstvo osim neznatna dijela bilo uništeno, a Venecija postade u taj par prva pomorska vlast na Sredozemnom moru. U to se doba (1205) Dubrovnik podloži republici mletačkoj priznavši dužda vrhovnim gospodarom. Po tradiciji tlačio je knez Damjan Juda dubrovačke građane i vlastelu tako jako, da su oni tobože sami pozvali Veneciju, da ih spase. Odsada je stolovao u Dubrovniku mletački knez (comes), počevši od 1237. imenovan na dvije godine, no podknez (vicecomes) i ostalo činovništvo bila su domaća vlastela; isto tako nije ni mletačke vojske bilo u gradu. Tješnja veza s Venecijom za doba njezine najveće moći bila je po Dubrovnik od znatnoga utjecaja, jer je on u to vrijeme uredio svoju upravu, proširio zemljište i udario sigurne osnove svojoj istočnoj trgovini.

Unutarnja uprava uređena bi posebnim statutom (1272). Istodobno se od svoje volje podloži Dubrovniku otok Lastovo, dok su Dubrovčani grad Ston i stonski rat (poluotok Pelješac) godine 1333. kupili od bosanskoga bana Stjepana Kotromanića i srpskoga kralja Stjepana Dušana za gotove novce. Trgovinu pak svoju proširili su po moru do Tunisa, Egipta, Sirije i Crnoga mora, a trgovačke ugovore uglaviše ili obnoviše s Bosnom, Srbijom, Bugarskom i Bizantom. I s Italijom bio je Dubrovnik u to doba u živahnom prometu, naročito s Ankonom, Firencem, Napuljem i Sicilijom. Najglavniji dio trgovine dubrovačke bješe u jednu ruku prevoženje istočnih sirovina na zapad, a uvoženje zapadnih industrijalnih produkata na istok. Za slobodno trgovanje po Srbiji plaćali su Dubrovčani od 1240. srpskim vladarima danak na dan sv. Dimitrija zvan „srpski dohodak“, koji je vremenom dosegao visinu od današnjih 10.000 kruna. Još su se Dubrovčani u to doba uzeli živo zanimati procvatim rudarstvom u Bosni, Srbiji i Bugarskoj, a i grad sam se znatno povećao i brojem žitelja porastao.

Treće doba (1358—1808). Zadarskim mirom od 1358. izgubila je Venecija za pò stoljeća sve otoke i gradove na istočnoj obali Jadranskoga mora. I tako priznade Dubrovnik na osnovi zasebnoga ugovora 1358. protektorat ugarsko-hrvatskoga kralja Ludovika I. Kralj ugarsko-hrvatski primao je od Dubrovčana godišnji danak od pet stotina dukata, a u ratu imali su ga pomagati na moru, dok se u njihove unutarnje poslove nije nimalo miješao. U političkim poslovima općega državnoga interesa bio je Dubrovnik doduše pod-